

UČITELJSKI TOVARIŠ

307.
Licealna knjižnica
Ljubljana
Strossmayerjeva ulica, II. drž. gimn.

Glasiło Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvu Ljubljana.

<p>Vse pise, v ocenc poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov: Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6. Rokopisov ne vračamo. Vse pošiljatve je pošiljati franko.</p>	<p>Učiteljski Tovariš izbaha vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2.—</p>	<p>Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1 . 50 za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.</p>	<p>Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov: Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./7 Poštni čekovni urad št. 11.197. Reklame tije so proste poštnine.</p>
	<p>Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 50 K.</p>	<p>Telefon uredništva št. 512.</p>	<p>Članstvo ljubljanskega Poverjeništvu UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnino posebe plačevati.</p>

Nova orijentacija v našem narodno-prosvetnem delu.

Prosvetno delo je postalo danes za-ključno političnih strank. Učiteljstvo, ki se ga udeležuje, se smatra za političnega priganjača dotične politične stranke, pri kateri inštitucijah dela. Ne upošteva se, da dela učiteljstvo zaradi prosvetnega dela pri inštitucijah, ki mu pač najbolje uga-jaajo, temveč se smatra, da dela zaradi stranke in za stranko.

Složen nastop učiteljstva na posameznih šolah pri prosvetnem delu je ravno zaradi izrabljanja prosvetnega dela s strani političnih strank nemogoč. Učiteljstvo se deli pri prosvetnem delu po strankarski pripadnosti, zato pa je izpostavljeno tudi večnim napadom nasprotnih strank. Oni, ki se ne izpostavljajo na prosvetnem polju, imajo vsestranski mir.

Tak je položaj!
Odkar je klerikalna stranka započela boj celo proti izvenstrankarstvu narodno-obrambnih organizacij (Cirilmetodarija) in se je z največjo brezobzirnostjo zavzela za popolno emancipacijo pri vseh kulturnih društvih, je zadobilo tudi podrobno narodno-prosvetno delo med masami izrazit strankarski značaj. Stališče učiteljstva se je s tem zelo poslabšalo in otežkočilo.

Že dalje časa dela na popolno emancipacijo narodno-prosvetnega dela tudi socialno-demokratska stranka. V teh dneh si je sestavila smernice, ki jih je sprejel III. glavni zbor SDIZ »Svoboda« o proletarskem izobraževalnem gibanju. Vse se glase:

1. Zbor polaga največjo važnost organizaciji mladine. Zato naroča:
  - a) po vseh delavskih centrih in sedežih »Svobode« se ustanovijo otroške sekcije po vzgledu mednarodne prosvetne organizacije »Kinderfreunde«;
  - b) Istotako je povsod ustanoviti mladinske odseke, za mladino od 14. do 18. leta;
  - c) v smislu smotrene organizacije vodi osrednji odbor »Svobode« natančno mladinsko štatistiko, ki omogoča ustanavljanje teh odsekov.
2. Abstinencno gibanje je prvi pogoj vsakemu prosvetnemu delu in resnični socialistični vzgoji. Zato se vsem po-

družnicam nalaga ustanovitev abstinencnih odsekov.

3. Telovadba in šport. Zbor pozivlja več razredno zavedni proletarijat, da se osamosvoji, izstopi iz meščanskih telovadnih in športnih organizacij ter se priključi obstoječim Del tel. enotam »Svobode« po vzgledu delavstva drugih držav, oziroma ustanovi tam, kjer jih še ni, nove podružnice; to velja tudi za vse športne organizacije. — Pripominja, da polaga na osamosvojitve ter širjenje lastne telovadne in športne organizacije največjo važnost.

4. Prosvetno delo, zlasti dramski odri, godbeni in pevski odseki, izobraževalni odseki, knjižnice in bralnice, šahovski krožki, so temelj smotrnemu delu, zato je ustanovitev teh po vseh podružnicah nujno potrebna.

5. Zbor izjavlja, da so ženske članice po vseh »Svobodnih« ustanovah povsem ravnopravne in je njih pritegnitev brezpozorno najširše izvesti; za žensko delovanje je uesti obravnavanje vseh vzgojnih vprašanj.

Kot napredek in delo samo moramo pozdravljati vsak pokret narodno-izobraževalnega dela. S temi sklepi je bila socialističnemu delu učiteljstva naložena nova naloga.

Drugače presojamo to s strankarskega stališča, drugače s splošno narodnega in zonet drugače z našega stanovskega stališča. S stanovskega stališča je to zopet nov klin med složno narodno-prosvetno delovanje učiteljstva.

Zato ni brez vzroka, če si išče učiteljstvo nove orientacije in sprejemljive platforme, na kateri bi našlo skupnost v prvi vrsti pri narodno-prosvetnem delu. In kar je posebno povdariti, da inicijativa za to ne prihaja od vodstva organizacije, ampak od članstva samega. Zdrava ideja!

S strani organizacije ima učiteljstvo glode narodno-prosvetnega dela popolnoma proste roke. Organizacija propagira samo idejo tega dela med učiteljstvom in ga podpira pri tem, ne veže pa nikogar na nobeno stran in v nobeno smer. Pri dosedanjih razmerah tudi drugače biti ni moglo!

V zadnjem času se opaža, da si učiteljstvo samo želi tudi nove orientacije in impulza s strani organizacije v tem

oziru; ono želi, da se organizacija tudi sistematično loti tega dela; ono želi od organizacije vsaj za bližnjo bodočnost sprejemljivega pozitivnega programa za narodno-prosvetno delo učiteljstva.

Vedno češče se oglašajo učiteljstvo v stanovskem listu s pozitivnimi predlogi. Na I. pokrajinski skupščini t. l. so bili sprejeti predlogi, ki nam že dajejo smer in sprejemljivo platformo za prvo bodočnost: Ustanoviti šolske odre; prirejati dramatične nastope in spevoigre z mladino; v to svrhu ustanoviti pevski zbor mladine na šolah; sestaviti seznam vseh igric in nastopov za šolske odre, ki so sedaj na razpolago; za učiteljstvo razpisati nagrade za spise, spevoigre, rajalne in dramatične nastope itd.; izdajati v drobnih zvezkih take spise in napeve; iz lokalnih knjižnic izločiti leposlovne knjige in poleg šolarske-mladinske knjižnice ustanoviti v šoli tudi javno knjižnico za odrasle itd.

Vodstvo organizacije nikakor ne bo moglo prezreti tega gibanja in zahteve učiteljstva! To je platforma, ki omogoča izven šolskega časa vsemu učiteljstvu na posameznih šolah složen nastop na narodno-prosvetnem polju. Učiteljstvo želi od organizacije, da sistematično uredi to delo. Poleg stanovskega, hoče povdariti velik narodno-kulturni pomen organizacije!

Telovadno delo je v izvenšolskem času v tem oziru izven programa, ker je z uvedbo Tyrševega sestava v šole potreba učiteljstvu krepko poprijeti za to delo v šoli, in dosegli bomo svoj smoter.

Seveda bi bilo v prvi vrsti potreba na učiteljskih remedure v tem zmislu, da bi nam dala sposobnih delavcev na vseh poljih za to!

S tem svojim delom bo učiteljstvo vzgojilo šolsko mladino za poznejše narodno-prosvetno delo: strankarskim narodno-prosvetnim društvom bo dalo že izvežban material in naraščaj — če ne bo šla strast političnih strank celo tako daleč, da bo nasprotovala in uničila s injskanjem staršev celo to delo učiteljstva.

Kdor pozna razmere, se ne čudi, da se učiteljstvo umiče iz strankarskih narodno-prosvetnih društev na nevtralna tla, kjer bo lahko učiteljstvo vse šole složno delovalo za izvenšolsko narodno

prosveto, in kjer ne bo nakopalo stanu toliko sovraštva, kakor ga doživlja ravno zaradi strankarstva v široki narodni prosveti — danes.

Glede nadaljnega delovanja učiteljstva v strankarskih narodno-prosvetnih društvih ni izrekla I. pokrajinska skupščina UJU v septembru nobene besede in je s tem pustila učiteljstvu nadalje prosto roko.

Novo orijentacijo v tem pogledu nam daje tudi vidovdanska ustava, ki določa, da pripada vrhovno nadzorstvo vse narodne prosvete državi, ki jo bo tudi podpirala. S tem je dana že nova smernica tudi šolski zakonodaji, na podlagi katere — upamo — dobi učiteljstvo novo sprejemljivo platformo, za še širše izvenšolske narodno-prosvetno delo. k.

O našem gmotnem položaju.

Naš skrbni in dobrohotni urednik bo de tako prijazen ter mi dovolil kotiček v stanovskem glasilu. Službujem v zakotnem kraju, kjer imam največjo zabavo z ukaželjno šolsko mladino. Skrbno štedim, česar sem vaju od dijaških let, sicer ne bi mogel biti jaz in moja družina stanu primerno oblečeni, namesto domače knjižnice bi imel zalogo zadolžnih knjižic, če bi le dobil vedno dovolj porokov za posojilo. Čutil sem sicer par mesecev po 17-letnem službovanju, da se ni je materialni položaj zboljšal, a rapidno rastoča draginja je ta prijetni občutek odgnala.

Vesel sem, ko pridem do tovarišev, s katerimi morem o šolskih rečeh in o domačem gospodarstvu stvarno govoriti. Pri takšnih razgovorih sem prišel parkrat z mlajšimi tovariši v nesoglasje. Prav odkrito so mi povedali, da če pri mesečni plači 4200 K ne morem dobro izhajati, mora biti vzrok slabo gospodarstvo. Kakor so tovariši meni odkritosrčno, tako sem tudi jaz napram njim. Prosim tovariša, da vzame listek in zapíše moje mesečne izdatke in ga opozorim, da imam ženo, 2 otroka in 15-letno pestunjo, brez katere žena ne more biti, ker je preveč zaposlena z domačim delom na šolskem vrtu, v kuhinji, pri šivalnem stroju itd., pestunja mora razven tega hoditi vsaki dan četrte ure daleč po mleko, večkrat po življenjske potrebščine k trgovcu v tričetrt ure oddaljeno

LISTEK

Nekaj o pouku srbohrvaščine*.

Učence najlažje naučiš pisati v cirilici — pa tudi čitati — ako pričneš s pisanjem malih črk v tem redu:

1. Šest črk zapiši in izgovori kakor v latinici: a e j k m o.
2. Šest jih piši kakor v latinici, a izgovarjaj drugače: b g u i p e.
3. Ostale obravnavaj genetično n. pr.:
  - a) Štiri črke spodnjega loka: r n d z.
  - b) Dve znamenji — zgornji in spodnji lok zvezan z malo vodoravno črto: h њ. (Enakost!)
  - c) Dve — povsem enaki — z vijugo in spodnjima lokoma: ш т. (Črtica!)
  - d) Ena z vijugo in spodnjo pentljo: y.
  - e) Dve — enaki! — nalik prvemu delu

* Opozarjamo na novo »Čitanko srbohrvaškega jezika«, ki je izšla v Učiteljski tiskarni pred tednom. — Ker ni pisan h cirilskih črk na razpolago, primerjaj opise po tiskani cirilici. Uredništvo.

črke m: л љ. (v avoj!) Zakaj je cirilica tako praktična pisava?

f) Ena črka podobna številki 3, druga pa iztegnjena 8 z desnim in levim stranskim lokom: 3 ф.

g) Ostale so nam štiri črke. Razdeli jih na sestavne dele, pa si jih učenci takoj zapomnijo: б ж х ч.

h) Zadnji dve pismenki sta podobni latinski h: h љ.

Vsako novo črko naj večkrat zapišejo najprej samo, potem v besedah. Poišči jih v slovarju! Pripravi kratke stavke! Pazi na naglas!

Nareku prepusti prvo ulogo!

Piši, čitaj, neznane besede naj učenci skrbno zabeležijo v poseben zvezek. — Ako hočeš otroke razveseliti, napišite kako veselo srbsko n. pr.:

Grlica grče, Petar konja trče.

Tistih par velikih črk, ki pridejo tu v poštev; e saj niso naši otroci tako trdi ne!

B) Ko so dodobra utrjeni v malih pismenkah, začni z velikimi. Dvajseteno že znajo. Računaj!

a) Šest jih je po obliki in izgovoru latinskimi enakih: A E K M N O.

b) Deset enakih malim! Katere?

c) Pet jih izgovarjamo kakor dotične male. Poišči jih!

Torej učencem si je »beliti« glavo le še z ostankom vseh črk.

1 Narobe B in naprav Г in Ё; П in Т; Ф (L), Д (2!), Z (z!). Katero smo izpustili?

Izberi krasna slovanska imena! Narekuj jih! Eden jih piše radi kontrole na tablo, drugi v zvezke! Polno tablo naj čitajo! In potem stavki, lepe srbske uganke, pregovore, pesmi i. t. d.

Otroci so veseli pa znajo takoj!

Ali je hudoben, ali je sam analfabet oni, ki tako slabo misli o naših otrocih?

C) Kar sedemnajst jih že znajo — malih tiskanih!

a) Sedem jih ima obliko in izgovor kakor v latinici. Jao kmet!

b) Sedem je pisanim črkam zelo podobnih. Katere?

e) Tri tiskane izgovori kakor si izgovoril dotične pisane (b p e).

Ako poiščeš sedaj nekaj medsebojno si podobnih znamenj, ti jih ostane par s tako karakteristično obliko, da se jih učenci s tem večjim zanimanjem lotijo in takoj zapomnijo.

Narisujejo naj jih, izrezujejo — vsaj tiste »težke«. Pri prestavi iščejo učenci podobnost v svojem narečju: malo volje, malo truda pa gre! Le demagogom je težko bratsko narečje.

D) Tako smo prišli do velikih tiskanih črk. Znajo jih že vsi — skoraj!

a) Sedem jih je po obliki in izgovoru — če hočete — našim enakih!

b) Nič manj nego dvajset ima isto obliko kakor dotične male tiskane. Poišči jih!

c) Ostanjejo le še tri zelo malim podobne. — Ali je hudoben ali analfabet? Kaj je lažje cirilica ali gotika?

vas in tudi suho vejevje v gozdu pobira, ker drv ne morem: kupiti za noben denar, dasiravno so krog in krog šole veliki grajski gozdovi, iz katerih dobivajo les za kurjavo le interesenti agrarne reforme. Narekujejm tovarišu mesečne izdatke, ki jih vem na pamet kakor litanije vseh svetnikov, katere sem se naučil kot mnogoletni ministrant. Tovariš korajžno zapisuje mojo narekvo meneč, da bo že našel vzrok, radi katerega jaz v visoko plačo ne morem izhajati. Pri zapisovanju računskih postavk govori bolj sam s seboj, kakor na pr.: to je že primerno, to že mora biti, to ni veliko. Pri zadnjem postavku mu rečem: Okoli 150 K mesečno za 10 km dolgo pot h učiteljskemu zborovanju in za enkratni pohod v tednu v gostilno v domačem kraju ali v sosedni kraj, da pridem iz samotnega samotnega bivališča malo med ljudi in se tam kaj pogovorimo in da z vem za razno mnenje ljudstva o tej in oni reči. Sedaj pa skoči tovariš pokoncu in pravi, da je ta vsota dosti prenizka za sedanje draginjske razmere, a jaz mu mirno odgovorim, da mora biti dovolj, ker včasih mi še za te poti toliko ne preostane. Nato zapisujem jaz tovarišev izdatke, prav malo postavk ima, a te so velike in mu vsled tega od 2700 K v mesecu dostikrat nič ne ostane, dasiravno ne izda za časopise, knjige, dobrodne namene, kot samec približno toliko, kot jaz s štiričlano družino. Konečne besede mladega tovariša so: Od tebe se lahko učim gospodariti. Jaz pa pravim, ko bi dobil krajcarje moje plače po starem avstrijskem sistemu v kronah izplačane, bi še boljše gospodaril v korist sebi, družini in milemu narodu slovenskemu.

Idealen sem bil ves čas svojega službovanja, a moj idealizem bo zmrznil, ker ne dobim v domačem — gozdnem kraju drv, dasiravno se stare grajske bukve naslanjajo skoraj na šolsko poslopje. G. državni uradnik okrožnega agrarnega urada je rekel, da učitelji ne dobijo drv iz teh gozdov, ker niso interesenti agrarne reforme v smislu te in te naredbe in oni imajo tudi dovolj plače, da si iz drugih krajev drva oskrbe.

To naj velja kot dodatek k uvodnemu članku št. 45 »Učit. Tovariša«.

Jenkovski.

Nove šolske tiskovine.

(iz zapisnika zborovanja okrajnih šolskih nadzornikov.)

Okrajni šolski nadzorniki iz okrajev na bivšem Kranjskem so se sešli dne 25. septembra t. l. v Ljubljani k sestanku.

Pod predsedstvom višj. š. nadzornika E. Gangla se je vršil med drugim tudi razgovor o novih šolskih tiskovinah in o važnejših šolskih zadevah. Z ozirom na nove šolske tiskovine in nove učne predmete so bili sprejeti važni sklepi, ki se tičejo vsega ljudskošolskega učiteljstva.

Te sklepe podam učiteljstvu v nastopnem z namenom, da mu lajšajo šolsko poslovanje in mu služijo v svrhu enotnega postopanja pri reševanju uradnih spisov. Na tem sestanku je o ureditvi novih šolskih tiskovin poročal okr. šol. nadz. A. Rapč. To poročilo vsebuje naslednja določila: V zmislu sklepov lanske ankete je uvedel višji š. svet s pričetkom š. l. 1921/22 v šole te-le nove, oz. preurejene tiskovine: »Matični list«, »Izkaz o šolskem napredku«, »Šolska naznanila«, »Katalog« in »Tednik«.

Po dovršeni šolski dobi bo iz »Matičnega lista« posneti ves potek šolskega življenja učenčevega. Ta list bo obenem učitelju poleg lahke preglednosti prihranil tudi mnogo pisarij, vedno bo lahko čist in vladal bo lep pregledni red. Opomnja na zadnji strani spodaj velja za eventualni vpis neobiskovanja učenca, bodisi zaradi boleznih ali kakega drugega vzroka.

Z »Matičnim listom« je v zvezi »Izkaz o šolskem napredku«. Ta tiskovina bo nadomeščala šolska naznanila za vso šolsko dobo in se bo izdajala polletno ter se dostavljala staršem na vpogled in v podpis, nakar bo »Izkaz« vrniti šoli. Ob otrokovi preselitvi ga je poslani na šolo, kamor se otrok preseli; ob njegovem izstopu pa preide v njegovo last. Ta izkaz vsebuje vse podatke, ki so tudi v »Matičnem listu«. Četrta in peta stran sta namenjeni izpremembam, 14. in 15. stran pa izpisom iz zakonov in ukazov v poučilo roditeljem in njihovim namestnikom. Ti izkazi se bodo letos rabili le v I. šol. l., odnosno razredu, in se sukcesivno nadomeščali 7 let zaporedoma. »Matični list« se sestavi torej v š. l. 1921/22 samo za novince in repetente I. razreda, ozir. oddelka. Isto velja za »Izkaz o šolskem napredku«.

Ker bodo drugi razredi leto za letom tekem sedmih let dobivali dosedanja

šolska naznanila, so se tudi ta prilagodila novim tiskovinah z ozirom na polletno izdajanje in na nove predmete. Prav isto velja o katalogih. Obe tiskovini odpadeta po sedmih letih po splošni uvedbi »Matičnega lista« in »Izkaza o šol. napredku«.

Tednik se je nanovo v svojih rubrikah izpremenil v toliko, da katehet vpiše poleg datuma tudi obdelano učno snov. V učnem jeziku se upošteva ustni izraz poleg pismenega miselnega izraza in šolskih nalog.

Srbohrvaščina ima svojo rubriko. Stvarni pouk se v tedniku vpiše s posebnim ozirom na domoznanstvo.

Svojo rubriko v novem tedniku imajo poleg deklislih tudi deška ročna dela, domače naloge in neobvezni predmeti.

Ob novem natisu bi bilo pridejati še morda rubriko za kmetijsko - prirodnoznanstvi (v mestih in večjih krajih obrtno - industrijsko - prirodnoznanstvi) pouk, če se bo kot predmet posebej klasificiral; sicer se pa snov lahko vpiše v dosedanje rubriko za prirodopis in p. doslovlje.

Po tem poročilu so se popravili ozir. skupno določili nekateri vpisi pri tiskovini »Izkaz o š. napredku«. Da se vodi ta tiskovina enotno, naj blagovoli učiteljstvo popraviti v tem »Izkazu« naslednje izpremembe:

Na ovojni in na prvi strani se vpiše zgoraj na desno tekoča številka matičnega lista. Pod »Izkazom« se vpiše v podolgasti okvir priimek in krstno ime šolobiskajočega otroka. Na četrti strani pripiše v predzadnji kolono »in pristojnost«, katera izprememba se izvrši pri selitvi zlasti onih otrok, katerih očetje so državni uradniki. Na strani šesti zapiše razred z rimsko, oddelek pa z arabsko številko; nad oznamenilom uč. stp., ki se po potrebi črta, zapiše skrajšano »skupina«, zraven na desno nad pičice »višja (oz. »nižja«), kar velja za eno- in dvo-razrednice.

V isti vrsti črtaj »Obiskuje ta razred (odd. uč. stp.)«, nad to pa zapiše »Štev.«. Tu je mišljena številka razreda. Zraven besede »ponavlja« napravi črto ali pa p¹ ali p², kakor že učenec ponavlja razred prvič ali drugič. V rubriko »Letni uspehi« zapiše povprečni red od spodaj navzgor s črkami, prav dobro, ali dobro, ali zadostno, ali nezadostno. Pri tem upoštevaj klasifikacijo obeh polletij, a večjo vrednost dlagaj na klasifikacijo II. polletja. Skupno število vseh zamud se ravna po prejšnjih šolskih letih.

Primer za prvo šolsko leto:

Štev. za mujenih šolskih poldni	opravič.	2	3	Skupno štev. vseh zamud	5	7
	neoprav.	—	2		2	

Primer za drugo šolsko leto:

Štev. za- mujenih šolskih poldni	opravič.	3	7	Skupno štev. vseh zamud	15	20
	neoprav.	3	—		5	

Pri vsakem naslednjem šolskem letu se torej vštejejo pri rubriki »Skupno število vseh zamud« vse opravičene in neopravičene zamude vseh prejšnjih šolskih let. V izkazu o šolskem napredku v š. letu se pokaže celotno število vseh opravičenih in neopravičenih zamujenih šolskih poldni dotičnega šolskega otroka.

Na tej strani popravi v predzadnji vodoravni koloni zadnjo besedo »izvršil« v besedo »izdal«. To kar si popravil na strani 6 popravi zaporedoma tudi vsako naslednje šolsko leto na strani 7. do 13.

Ko je otrok dovršil šolsko obveznost, zapiše šolski vodja, spodaj na 15. strani »Velja kot izpustnica«, (odhodnica.)

Če se zglati otrok za vstop v srednjo šolo, ko je dovršil IV. ali V. razred najmanj z zadostnim, ali pa za vstop v meščansko šolo, ko je dovršil najmanj V. razred osnovne šole z dobrim uspehom, zapiše v izkaz dotičnega razreda v zadnjo vodoravno rubriko »Za prestop... v srednjo šolo (meščansko šolo)... sposoben«. Ta stran imej poleg razrednikovega podpisa na levi strani tudi podpis šolskega vodje; na sredo med oha podpisov naj se pritisne šolska štampiljica.

Za »Matične liste« se uvede s. š. l. 1922/23 posebna ovojna pola, ki bodi iz močnejšega papirja. Sestavo ovojne pole, ki bo imela natančen pregled »Matičnega lista« z določenim razkazom, uredi šolski vodja koncem vsakega leta z razrednikoma dotičnega razreda.

Pri spisovanju »Matičnega lista«, in morda tudi pri drugih novih tiskovinah, se pokažejo tekoma leta gotovo še kake pomanjkljivosti, ki so pri vsaki novosti skoro neizogibne. Učiteljstvo naj jia skrb-

no zabeleži, da se pomanjkljivosti ob letu na tiskovinah primerno popravijo.

Poleg teh poprav se je določilo in ugotovilo po zbornem posvetovanju se te-le

1. Sestavi se seznam periodičnih uradnih spisov, da ve učiteljstvo, kaj in kdaj zahteva okr. š. svet od šolskih vodstev dotične rešitve.

2. Repertorij dobe vsa šolska vodstva potom okr. š. svetov.

3. S šolskim letom 1922/23 se združita tednik in dnevnik v eno tiskovino.

4. Osebnne popisnice se izpopolnijo s službenimi razpredelnicami, kakršne so uvedene na bivšem Štajerskem.

5. Clani okr. šol. svetov dobe, če se udeležijo seje, in ako so nad 8 km oddaljeni od sedeža urada, po 30 K dnevne in potne, po 250 K kilometrine.

To določilo ne odgovarja sedanjim draginjam. Dnevnice naj se plačujejo učiteljskim zastopnikom po 80 K, zaračuna naj se vožnja po železnici II. razreda in za kilometrsko oddaljenost od doma do urada naj se določi po 10 K odškodnine.*

6. Poveljevanje pri šolski telovadbi bodi enotno. Povelja naj se vzamejo iz dr. Lj. Pivkove in Adolfa Schauptove knjige »Telovadba«.

7. Srbohrvaščina se mora uvesti v vse šole s. š. l. 1921/22. V tretjem š. l. se pgačini 1 uro na teden, v naslednjih š. l. pa po 2 uri. Na eno in dvorazrednicah naj se vadi najmanj vsaj pisanje in čitanje cirilice.

8. Vse šolske knjige, ki so bile tiskane pred in med vojno (kjer se nahaja cesarska pesem, avstrijska zgodovina in drugo), se ne smejo več uporabljati pri pouku.

9. Deška ročna dela naj se poučujejo se-le od 5. šol. leta dalje le na onih šolah, kjer so dana za ta pouk vsa sredstva in kjer je učiteljstvo v to usposobljeno.

10. Isti pogoji veljajo za kmetijsko-prirodnoznanstvi pouk. Učni načrt sestavljata nadzornika za šolske vrtove Fran Crnagoj in Andrej Škulj. Kmetijski pouk v nadurah ostane kot doslej.

11. Normalni načrt za kmetijski pouk, ki je izšel med vojno kot tiskovina, mora imeti vsaka šola. Ako tega načrta na šoli ni, naj sporoči to šolsko vodstvo potom okrajnega šolskega sveta višjemu šol. svetu, ki mu načrt preskrbi.

12. Dosedanji učni načrti so v marsičem zastareli, pa jih tudi ni dobiti; sestavijo se novi. Z ozirom na nove učne predmete se sestavijo istotako vzorci za urnike za vse kategorije osnovnih šol.

13. Najnižja kazen za neopravičene šolske zamude je 10 K, najvišja pa 200 K. Za 20 K denarne kazni se računa ob neizdržljivosti strank 1 dan zaporne kazni.

14. Učitelj(ica), ki ne nastopi službenega mesta šest tednov pred velikimi počitnicami, (računa se dejanska zaposlenost), ne dobi za čas počitnic nobenih službenih prejemkov. (Nam ni znana nobena ministerjalna naredba in ne zakon, ki bi to odredil. Op. uredn.)

15. Prepisi zapisnikov domačih konferenc naj se pošiljajo redno vsak mesec okrajnemu šolskemu svetu v pregled in potrditev. Za enorazrednice sveda ta sklep ne velja. (V Ljubljani so bili prepisi zapisnikov komaj odpravljeni. Op. uredn.)

Ze pri sestanku okrajnih šol. nadzornikov se je ugotovilo, da odkrije praksa pri spisovanju novih tiskovin še marsikatero pomanjkljivost.

Ko je pisec tega članka predaval na učiteljskem zborovanju v Kranju o ureditvi novih tiskovin, so se pokazali glede točnega spisovanja v marsičem novi dvomi. Tako so n. pr. prišli zborovalci do zaključka, da je le na korist »Matičnemu listu«, ako se repetentov ne sprejme vanj v začetku šol. l. 1921/22, ampak se vodijo še dalje v stari šolski matici! Za one ponavljalce, ki ponavljajo razred drugo ali tretje leto, bi se morali vpisati redi v »Izkaz o šolskem napredku« istočasno že za prvo in drugo event. tretje leto, ker hodi dotičnik faktično že drugo oz. tretje leto v šolo. Če obiskuje tak otrok eno in isto šolo ves čas šolanja, bi se dalo to že še urediti: preglavice bi pa delalo razredniku, ako je obiskoval tak ponavljalec v prejšnjih letih kako drugo šolo. Z ozirom na povedano sledi:

V »Matični list« naj se vpišejo za šol. l. 1921/22 — ki se smatra kot prvo začetno leto — samo oni otroci, ki so s 15. sept. 1921 šoloobvezni, ozir. so bili v tem letu sprejeti nanovo v šolo, četudi še niso z istim dnevom dovršili 6. leta.

* Primerjaj dijete, ki so veljavne splošno za vse drž. uradnike in urejene z naredbo ministrstva. Op. uredn.

Le na ta način je mogoče imeti v redni evidenci vse »Matične liste«, tudi za poznejša šolska leta.

Tudi je ugotovil ta učiteljski zbor, da je najprikladneje, če se dajo koncem vsakega leta »Izkazi« staršem v pregled in podpis že en dan pred zaključkom šol. leta, da jih otroci vrnejo na zaključni šolski dan šolskemu vodstvu v širambo, sicer bo zlasti na kmetih od otrok težavno dobiti pravočasno te »Izkaze«.

Nadalje se je določilo, da bi bilo najumestneje, če pridejo otroci na šolo iz drugih šol, pa imajo z domačimi učenci isto matično število, da se uvrste začetj za abecednim redom otrok. V tem slučaju morajo dobiti na novi šoli naslednje zaporedno številko. Mogoče je pa take učence tudi tako razvrstiti, da ostane prvotnim šolarjem na domači šoli neizpremenjeno matično število, n. pr. število 3, novini pa se pridene zaporedna črka, n. pr. 3a.

Uradna določila o novih šolskih tiskovinah so razvidna iz 123. naredbe poverjenjstva za uk in bogočastje, s katero se izpremenjajo nekateri člani do končnega š. l. in t. l. ter se v ljudsko šolo uvajata dva nova predmeta. Ta naredba je izšla v 46 številki »Iz radnega lista« letnik II. z dne 2. maja 1921.

Drugi odstavek § 10 te naredbe velja, če se »Izkaz« izgubi, se mora oskrbeti duplikat, ki pa se izda le kolikovat s koncom 2 Din in proti vplačilu 5 Din. Ker je ta odstavek premalo določen, nastaja vprašanje: Kdo hrani to vplačilo 5 Din? Ali sme to vplačilo obravnavati zase šol. vodstvo kot nadomestilo za nakup novih »Izkazov«, ali pa naj obo vodi posebno blagajniški račun in vplačuje denar višj. šol. svetu, ki odpre za taka vplačila posebno blagajno? Je to vprašanje, ki ga mora končnojavno rešiti za katerikoli način edinole poverjenjstvo za uk in bogočastje kot postavodajalec.

Premalo določen je tudi § 5 te naredbe. Zodi se lahko, da pride časoma otrok z drugih šol zopet nazaj na prvotno šolo, kjer je prejel izviren »Matičnega lista«, toda pri preselitvi preme prvotna šola od prejšnjega šol. vodstva prepis »Matičnega lista«. Kaj naj se vadi v tem slučaju? Ali izviren ali njegov prepis? Oboje je možno. Boljše pa je, da se vodi prepis izvirnika, v original pa se zapiše po dokončanem osmem šol. letu izstop iz šole, ko je otrok dejansko zadostil šolski dolžnosti.

Vse pomanjkljivosti, ki jih imajo nove šolske tiskovine, naj naznani učiteljstvo višj. šol. svetu, ki jih po zaht. določenem odseku pregled in uredi. Samo na ta način pridemo do šolskih tiskovin, ki bodo brez napak, in potem po zaključnih navodilih, ki jih da ta odsek, do enotnega spisovanja in urejevanja novih šolskih tiskovin.

V. Rus.

Moč — volja in alkohol.

(Referat na zborovanju učiteljskega društva za Mežiško dolino.)

Nimam namena podati v referatu definicijo moči in volje. Moj cilj je samo podati nekaj misli, kako bi se dalo vzgojiti moč in voljo gojenca kot protitež posnemanju nagona za uživanje alkohola.

Interes države in vsakega posameznika nam narekuje cilj: vzgojiti iz človeka, človeka sposobnega za bivanje poleg svojih sodržavljanov. »Česa neki bi si mogla država bolj želeli nego-li, da se vrednost moči in ženā kar najbolj dvigne, da drug drugega podpirajo v korist države?« Tako vprašuje že Platon v svoji državi. Človeško življenje se sicer začneja že »ko še ni rojen«, brez vodstva se pa nadaljuje, ko so se zaprle za njim šolske duri za vedno. Šola mu mora torej dati popotnico za nadaljno življenje. Rousseau nam navaja v to svrhu troje vzgojevalnih činiteljev: gojenčev, ljudi in pa stvari. Subjekt, na katerega najlažje vplivamo in ga imamo večinoma pred seboj, je gojenec. Nanj moramo vplivati, zmanjšati pa kolikor je le mogoče slabi vpliv činiteljev, ki bi nam krutili dosego cilja; to je vpliv ljudi in pa stvari. Na gojenca pa vplivamo le v določenem roku, dokler ga imamo pred seboj kot subjekt v šoli. Ko zapusti šolo, mora imeti »sopotnico«, ki ga obvaruje pred slabim vplivom ljudi in stvari, to je pred takozvanim »svetom«.

Vsi svetovnoznanzi pedagogi navajajo kot najvažnejše sredstvo vzgoje — moč in voljo, iz kojih se izkristalizira bodoči značaj. Ibsen pravi: »Vse ali nič«. Da se naše stremljenje ne razblini v nič, je treba vse sile koncentrirati v boju, v dosego vsega. Izšli smo pred kratkim šele iz svetovne vojne, ki je provzročila surovi milje, mi moramo iztrebiti šele to zlo, demobilizirati moramo takorekoč

vojne duše in potem šele se more pričeti prava zgradba dela.

Nivô človeštva je vsled vojne zastrupljen in prepojen z alkoholom, alkohol nam pa uniči lahko docela začrtani cilj.

Ker se pa dela in kuje nivô človeštva iz volje in dejanja posameznika, moramo najbolj upoštevati in gojiti voljo. Največje važnosti za vsaki uspeh je moč hotenja. Zato naj bo geslo: **to znam tudi jaz, to zmorem tudi jaz.** Saj pravi tudi Cankar sledeče: »Kdor dvomi o svoji moči, ni več močan.« Macchiavelli pravi, da neomajni volji nič ni nedosegljivega. V mladosti je pa cilj veliko lažje dosegljiv kot v starosti. Čim starejši postaja človek, tembolj se zmanjšuje fanatizem volje in na njegovo mesto stopa sled izkustva. Scheler nam to jako dobro karakterizira z besedami: čim primitivnejši je človek, tembolj veruje, da mu je mogoče vse s samim hotenjem. Najpomembnejša lastnost hotenja je pa nedvomno zavest, ki nam pove: to v svojem dejanju premoreš in tega ne zmoreš. Ta zavest je mati vere in pristnega veselja do življenja. Zato pa moramo imeti v pedagogiki zmiraj pred očmi, da vzgajamo in širimo samozavest moči, ker dragače gre mnogo sil v izgubo, ker se človek ne zaveda prav tega, kaj zmore in ker se ne zaveda moči lastne volje. Zato tudi pravi Macchiavelli: »Tisti, ki se ne zaveda moči, obenem noče tega, kar hoče — in obenem hoče tudi to, česar noče.« To kar bi se reklo z drugimi besedami: človek brez volje, je brez moči cilja in brez krnila, ki prične vsako delo in vse in ničesar ne dovrši. Dr. Ozbalt imenuje človeško bitje »homo faber in homo fabiens« — otroka sveta in otroka luči. Svet in luč naj torej kujeta značaj. Kaj je značaj, je se celo Kerschesteinerju nejasno. Pač pa nam navaja muno potrebne elemente značaja: moč, voljo, obvladanje samega sebe, za to jasnost sodbe in tankočutnost. Veliko se greši, ker se zanemarija vzgoja značaja in se vzgoja preveč naslanja na razum. Človeške značaje se pa mora v prid skupnemu življenju pravilno ceniti in pravilno vzgajati. Človeški razum uporabljati poravnavati, kar ima od dobrega značaja, samo v egoističen dobrobit, ker pač ima razum samo vidik: preračunati, voditi in vladati. Paralelno z razumom hodi instinkt, ki je veliko idealnejši, kot pa razum, a ne rešuje problemov, ker poravnavi ni združen z voljo in močjo. Dokazujem omenjeno trditve sledeče: Kaznovanega sleparja pahnemo iz družbe, zavistnega strahopetca in nezmožnega grajevca proglasimo za duhovito glavo, želimo si zdravja, zaničujemo ubogega; tistega, ki prenaša samoto, smatramo za čudaka. Pravimo, da zaničujemo boječnost, pa se ne zavedamo, da je radovednost, laž, prekanjenost, plahost itd. na isti stopnji ž njo. Nikakor pa ne povzdiguje kot krepostne koristi, kakor bi bilo treba n. pr. pogum, resničnost, zvestobo in nesebičnost. To na radi tega, ker nam zabranjuje egoistični razum.

Jasno je, da le utrjen značaj koristi celokupnosti in moderni državi. K temu pa je potrebno poštenja in odgovornega čuta napram sebi in napram drugim. Da na to spoznanje tudi udejstvujemo, rabinmo zopet voljo, moč hotenja in kot tretjo točko izvršitev teh dveh predpovštev, to je obvladanje samega sebe.

Človek lahko živi brez železnice, telefona, električne luči, nikakor pa ne brez obvladanja samega sebe. Foerster pravi, da je obvladanje samega sebe za človeka to, kar za leva čeljust in zobovje, za ujede pa oko. Večkrat nas je našega smeha sram, a mi kljub temu ne obvladamo naših mišic. Še huje pa je obvladanje jezika. Pitagorejci so sprejeli nove člane v društvo šele z dokazilom, da zna petent 3 leta molčati; bili so pa zato možje sijajnih vzgledov obvladanja samega sebe. Demostenes je šel k morju in odpravil jeclanje. Julij Cesar se je ubranil vsake nepremišljene besede v lezi s tem, da je, predno je kaj izgovoril, štel do 20. Ako ima človek moč obvladanja samega sebe, je to toliko, kot da je on tudi gospodar svojega telesa in svojih slug, tako mišic, želodčnih živcev itd. Naglo izžen človek je brez vsake samoobvlade, je avtomat, ki ne obvlada samega sebe. Človek si je priboril vlado nad naravo, s svojo energijo in svojo močjo. Samo močnim naturam je bilo mogoče najti iznajdbe, da obvlada človek elektriko, paro, da ima dinami in da je tako gospodar sveta. Ventil pri stroju regulira množino pare in potem tega premik lokomotive, preobili škodljivi tok elektrike uniči strelcov. Pri nas more nadomestiti vse to — obvladanje samega sebe. Uravnati mora smeh, jezo, glad,

na potovanju žejo, zaspanec, sploh vse, kar nam je lahko zoprno. Veliko je ljudi, ki imajo dobro srce, pa nimajo moči volje, ker tudi ne poznajo obvladanja samega in so radi tega hudobni ljudje. Vzgoja obvladanja samega sebe pa potrebuje najstrožje konsekvencnosti. Stavbenik mora biti že pri polaganju temelja natančen. Kakor mora biti stavbenik previden, da pri polaganju temelja ne prezre okolnosti, ki bi izruvala ali izprala temelji, tako moramo biti tudi pri vzgoji obvladanja samega sebe previdni in zamoriti v kali sovražne sile samoobvlade. Zatirati moramo laž, ki pride tukaj kot največja sovražnica v poštev.

(Datié prih.)

Vabilo

k ustanovnemu občnemu zboru

Učitelj. stavbinske zadruga v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

ki se vrši v nedeljo, 13. nov. t. l. ob 10. uri dop. v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

DNEVNI RED:

1. Sklepanje o ustanovitvi.
2. Čitanje in odobrenje pravil.
3. Izvolitev prvega načelstva.
4. Izvolitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

Priljubljeni odbor.

Iz naše organizacije.

Gospodarska organizacija.

Društvo »Učiteljska samopomoč« naznanja, da so pravila, ki so bila priobčena v »Učiteljskem Tovarišu« 21. oktobra 1920, št. 40, odobrena. Po teh pravilih se lahko zavarujejo za slučaj smrti učitelji, njihove žene in učiteljice v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki še niso prekoračili svoje starostne dobe 45 let. Dediči društvenikov prejmo tolikokrat po 2 D, kolikor je članov. Društvo ima sedaj 230 članov. Ob prvem smrtnem slučaju se bo izplačalo 460 D ali 1840 K.

Nanovo vstopivši član plača:

- a) pristopnine do 25. starostne dobe 1 D, do 30. D 5, do 35. D 20 in do 45. D 50;
  - b) vpisnine 5 D;
  - c) za zadnji smrtni slučaj 2 D;
  - č) letnine 2 D;
  - d) upravnine 1 D in poštne stroške.
- Nadalje se pa plačuje letnine 2 D, upravnine 1 D in za vsaki smrtni slučaj 2 D ter poštne stroške.

V prošnji za vsprejem je treba navesti kraj, dan, mesec in leto rojstva in ji je priložiti zdravniški certifikat.

Kdor želi izvod pravil, naj pošlje v poštinih znakah 1 D.

Smrtni slučaj se glasom § 4. pravil objavljajo v učiteljskih glasilih in se obenem odpošljejo položnice, na katerih so napisani zapadli zneski.

Člani v inozemstvu prejmo tudi pričnoje naznanilo z navedenimi zaostanki v dinarjih, katere naj primernim potom poravnajo, oziroma pošljejo izjavo izstopa, če niso voljni ostati pri društvu.

Stari člani prejmo v kratkem položnice z napisanimi zaostanki v dinarski veljavi. Plačati je 70, 71, in 72. smrtni slučaj (Ivan Debelak, Ivan Grahl in Adolina Sadarjeva). Za 70. in 71. slučaj se plača še po 1/2 D, za 72. slučaj pa 2 D. Tadi letnina za 1922. v znesku 2 D in upravna 1 D ter poštne stroški naj se vplačajo že vnaprej v izogib poštinih stroškov.

Občni zbor bo v božičnih počitnicah t. l.

Cenjene tovarišice in tovariši!

Vabimo Vas k obilnemu pristopu v društvo, da bo društveni prispevek v slučaju smrti najdragžega bitja tem večji in izdatnej v pokritje velikih stroškov, ki so se in se bodo pojavljali v vsaki rodbini.

Pri tej priliki tudi prosimo okrajna učiteljska društva, naj bi priporočala to zavarovanje svojim članom, da se rešijo

v najbridkejšem položaju vsaj gmotnih skrbi.

Uprava »Učiteljske samopomoči«.

Darila.

— Za učiteljski konvikt je nabralo učiteljstvo krškega okraja ob priliki društvenega zborovanja dne 22. oktobra t. l. znesek 708 K.

— Članarina in darila za učiteljski konvikt. Tov. Leopold Levstik za učiteljstvo krškega okraja K 708.—; Josip Jerše z Naklega pri Kranju 40 kron.

Društvene vesti.

+ Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 17. novembra ob pol 11. uri v dekliški šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Prečitanje zapisnika. 2. Dopisi. 3. Poročilo delegatov o l. pokrajinski skupščini v Rogaški Slatini in o l. glavni skupščini UJU v Zagrebu. 4. Najvažnejše o kmetijskem poktu, oziroma drugo aktualno predavanje. 5. Slučajnosti. Zborovanje je za vse člane obvezno. — Odbor.

+ Učiteljsko društvo za Konjiški okraj zboruje dne 24. novembra 1921 ob 11. uri v poslopiju deške šole v Konjicah s sledečim dnevnim redom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo l. pokrajinske skupščine UJU v Rogaški Slatini. 4. Poročilo l. državne skupščine UJU v Zagrebu. 5. Pisanje in ljudski šoli. (Por. g. nadz. tov. Schell). 6. Slučajnosti. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

+ Pedagoško-didaktičski krožek v Mariboru vabi na sestanek v sredo, dne 16. novembra t. l. ob 20. uri na deški meščanski šoli. Predava tov. Skof. Tema: »Določevanje vida in njega pomen v šoli.« — Pro domo: Vem, da je odveč — in tudi zaman — opozarjati na polnoštevilno udeležbo. Radoveden sem le, če je pri nas stanovska zavest res tako malo razvita, da bi se mogli udeležiti predavanja vsaj enkrat vsi vpisani člani. Ne zaradi števila, ampak zaradi predavanja samega. — Janko Pirc, t. č. tajnik.

+ Kamniško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 17. novembra 1921 ob pol dveh popoldne v šolskem poslopiju v Domžalah. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Kmetijsko-prirodnoznanjski pouk, predava nadzornik šolskih vrtov tovariš Fran Črnagoj. 3. Slučajnosti. Udeležba zborovanja je obvezna, odsotnost je treba opravičiti tovarišu predsedniku Tomo Petrovcu, nadučitelju v Jaršah pri Domžalah.

+ Učiteljsko društvo za marenberški okraj zboruje v četrtek dne 17. novembra t. l. v Vuhredu ob pol 9. uri s sledečim sporedom: 1. Predavanje šefa oddelka za prosveto g. dvornega svetnika dr. Skaberne-ta. 2. Poročilo o pokrajinski in o glavni skupščini UJU (tov. Golob). 3. Predlogi. — Stanovska dolžnost je, da se udeleži vsak član(ica) zborovanja! Odsotnost se mora opravičiti! Opravičljiva je samo bolezen. — Odbor.

+ Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek dne 17. novembra 1921 ob 10. uri v »Mladiki« v Ptujju po nastopnem sporedu: 1. Zadnji zapisnik. 2. Dopisi. 3. Risanje v ljudski šoli. Tov. Jančič. 4. Poročilo o l. državni skupščini UJU v Zagrebu. 5. Slučajnosti. Ob pol 10. uri zaprisega še nezaprizeženega učiteljstva na okr. glavarstvu. Ob isti uri odborova seja v »Mladiki«. Člani »Sol. Matice« se naj oglasijo pri poverjenikih! Tovarišice iz »Kola Jugosl. sester« naj ne pozabijo na pole in nabrane zneske! — Ivan Klemenčič, t. č. preds.

+ Učiteljsko društvo za poltični okraj Ljutomer zboruje v torek, dne 15. novembra t. l. v Gornji Radgoni. Začetek točno ob pol 10. uri. Dnevni red: 1. Odobritev zadnjega zapisnika. 2. Došli dopisi. 3. Razgovor o raznih stanovskih in šolskih zadevah. 4. Potovanje po Srbiji. Poroča tov. Cvetko. 5. Poročilo o l. državni skupščini UJU v Zagrebu. Poda tov. Ivanjšič. 6. Slučajnosti. Pred zborovanjem kratka pevska vaja. Pridite polnoštevilno! — Predsednik.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v četrtek dne 17. novembra točno ob 9. uri v Celju v mestni deški šoli po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Stanovske in društvene zadeve ter dopisi. 3. Poročilo o seji širšega sosveta in l. pokrajinski skupščini v Rogaški Slatini ter o l. državni skupščini UJU v Zagrebu. 4. O šolskih vrtovih in kmetijskem pouku, predava nadzornik za šolske vrtove gosp. A. Skulj. 5. Predlogi in slučajnosti. 6. Vprašalna škrinjica. Ker je tokratno zborovanje zadnje v tekočem letu in je po sklepu skupščine UJU v Slatini udeležba za vsakega člana obvezna, vabijo se vse tovarišice in tovariši, da se polnoštevilno udeleže zborovanja.

A. Sivka, t. č. predsednik.

Iz Jugoslavije.

— Za izenačenje plač in preuredbo draginjske doklade. Iz Beograda poročajo. Zakonodajni odbor bo razpravljal te dni o uredbi glede draginjskih doklad drž. uradnikov. Demokratski klub je z ozirom na to razpravljal o tem vprašanju in sklenil, da naj se uredba izpremeni in izvede izenačenje plač za vso državo. Po ustavi mora zakonodajni odbor resiti uredbu do dne 28. decembra. V debato sta med drugimi posegla ministra Pribičević in Kriznan, ki sta posebno naglašala potrebo, naj se draginjska doklada uredi po draginji po mestih, ne pa, kakor dosedaj, po pokrajinah.

— Razširjenje naše gospodarske organizacije. Opozarjamo na današnje poročilo o razširjenju »Učiteljske Samopomoči«, ki je prinašamo v oddelku »Naša gospodarska organizacija«, ker ne zadeva samo članov Samopomoči temveč tudi ostalo učiteljstvo. Predsednike in tajnike okrajnih učiteljskih društev opozarjamo, da naj spravijo poročilo o izpopolnitvi našega gospodarskega organizovanja tudi na dnevni red okrajnih učiteljskih zborovanj.

— Poziv! Nekatera vodstva ljubljanskih ljudskih in meščanskih šol še do danes niso poravnala računov za dobavljanje drv v letu 1919/20. Prosim vsa prizadeta vodstva, da store to nemudoma, da jih ne bode treba navesti imenoma. Denar je poslati podpisnemu, ki bode potem končno obračunal z deželno banko. — J. Ambrožič.

— Zalec. (Dopis.) Z ozirom na dejstvo, da je na državni trgovski šoli v Celju nemščina obvezen predmet, je tuk. kr. šol. sv. sklenil, tudi na tuk. osnovni šoli vpeljati nemščino kot neobvezen predmet začeniši s 3. šol. letom. Zglasilo se je 82 otrok, kateri se poučujejo v treh oddelkih po tri ure na teden. Po največji naredbi Viš. š. sv. se mora s 3. šol. letom vpeljati tudi srbohrvaščina kot obvezen predmet na vseh osnovnih šolah brez razlike; ta naredba je pa neizvršljiva za to, ker nasprotuje vendar vsem pedagoškim načelom, da bi se otroci 3. šol. leta poučevali v treh jezikih, ko komaj obvladujejo materinščino. Težko izvršljiva pa bi bila naredba tudi zaradi tega, ker stanejo danes knjige ogromne vsote in komaj so plačane vpelane knjige, morale bi se nabaviti zopet nove. Moje tozadevno mnenje je sledeče: Kdor se hoče nemščine učiti, naj si najame učitelja in naj ga tudi plača; srbohrvaščina se pa naj obvezno vpelje s 4. šol. letom višje organiziranih osnovnih šol; pomisliti je treba na prenapolnjene eno- in dvorazrednice v samotnih in hribovskih krajih. Višji šol. sv. bi moral najoprejš razveljaviti naredbo glede nemščine in potem še le potrebno in pravočasno ukreniti glede srbohrvaščine. Čudim se gg. tovarišem pri zeleni mlzi — A. P.

— Šola v Dobrni je priredila dne 23. oktobra t. l. poučni izlet h Gradišniku v Št. Jarž, katerega izleta se je udeležilo 41 kmetov iz Dobrne. Ob tej priliki je imel v Št. Janžu jako lepo predavanje o vzgoji dreves upravitelj državnih toplic g. Jankovič.

— Iz Dobrne. Dne 6. t. m. se je otvorila na Dolni kmetijska šola. Podavanja se vrše ob nedeljah po pozni niaši (2. uri) v šoli. Radi pomanjkanja prostora podavalo se bode eno nedeljo moškum, drugo ženskam. Z velikim zanimanjem je sledilo občinstvo današnjim predavanjem: 1. Učit. Hrastelj: Delo — njegov izvor in potreba; 2. šolovodja Šmid: Desetinsko število in dolgotne mere. (Praktična uporaba). Za podavatelie so nadalje obljubili: upravitelj drž. toplic Jankovič — Sadjereja: Miroslav Kukovič — Živinoreja, gnojšišča in pašniki; gđč. Mara Vgrinčeva in Berta Plevčak — Krpanjc, pletenje in šivanje; g. Veingerl — vrtnarstvo. Pozneje se namerava otvoriti tudi kuhinja, kjer se bodo kmetska dekleta vadila kunati priproste kmetske jedi in servirni tečaj.

— Desetletnica pomožne šole v Ljubljani. S pravkar pričetim šolskim letom je stopila ljubljanska pomožna šola v deseto leto svojega dela. Ustanovljena je bila v začetku šolskega leta 1911/12 z otvoritvijo prvega razreda. Že v par mesecih (istega leta v novembru) je dobila paralelni razred. Do 1. maja 1918 je imela pomožna šola samo dva razreda. Imenovanega dne se je otvoril tretji razred. Leta 1919/20 se je pomožna šola razširila v petrazrednico in je bil od šolske oblasti dovoljen tudi pripravljalni in šesti razred. Leta 1920/21 je pričelo tudi s pripravljalnim razredom (namenjenim onim otrokom ki še niso godni za pouk v prvem pomožnem razredu). Z letošnjim letom se je izpopolnila pomožna šola s šestim, t. j. zadnjim razredom. — Pomožna

šola je imela do sedaj 159 gojencev, letos jih je 73. Od izstopivših učencev je zaposlenih 16 v raznih rokodelstvih, 6 v tovarnah, 3 v trgovini, 7 pri poljskem delu, 10 pri domačem delu, 4 pri kolportazi, 2 sta v državnem vzgojevališču, 1 je v hiralnici, 1 v sirotišnici, 3 so v domači oskrbi, 9 se jih je izselilo v druge šolske okoliše, 8 jih je umrlo. Nezaposlenih je 8. — Žal, da so pouka na pomožni šoli deležni le otroci nekaterih šolskih okolišev (Ljubljana, Maribor, Mengeš, Jesenice). Za druge, zlasti za podeželske pa ni dobiti primerne oskrbe, ker še nimamo internata za manjdarjene otroke in ne zavoda za slaboumne otroke. Le-ti zadnji se za sedaj zatekajo v hiralnice in sirotišnice, kjer pač ni za nje pravega mesta, ali pa, prepuščeni domači oskrbi, pohajajo po cestah in so v zabavo poulični otročadi. Vendar je nujna potreba, da dobe tudi ti otroci svoj dom, saj imajo iste socialne pravice kakor njih zdravi in polnočni tovariši.

— **»Po polzevo. Iz Mežiške doline.** Na notico pod tem naslovom, ki je bila priobčena v 44. številki »Učit. Tovarisa«, nam je poslal okrajni šolski nadzornik tov. Miloš Grmovšek sledeče pojasnilo: Dopisnikova izvajanja ne odgovarjajo resnici. Res je sicer, da ni od takrat, odkar je zbolel in odšel v bolnico g. nadz. Thana, v pisarni okrajnega šolskega sveta prevajškega posebne pisarniške moči, resnica pa je tudi, da rešuje med tem časom dole spise gosp. glavar kot predsednik okrajnega šolskega sveta deloma sam, deloma jih pa pošilja meni kot nadzorniku za prevajški okraj v reševanje. Ko sem bil dne 3. novembra t. i. sam v Prevaljah, da uredim to in ono, ušem našel v pisarni posebnih zaostankov. Pri tej priliki sem se nadalje mogel iz predloženih mi spisov uveriti, da tudi dopis z naslovom: »Orožništvo za učiteljstvo« v isti številki »Učit. Tovarisa« ne odgovarja resnici.

— **»Slepcev nove oči.** Kuratorij za oskrbo slepcev v Ljubljani nam je poslal sledeče vrste v priobčanje: V zadnjem času razpošilja Matej Strgar nekaj svojih duševnih proizvodov v vezani in nevezani besedi privatnikom in zavodom. — V teh objavlja senzacijsko novost »Slepcev nove oči.« Izjavljamo, da Strgar še dobro vidi in ni gojenec našega zavoda, ampak hiralec v zavetišču Kranjske hranilnice na Stari poti 3, v katerem poslopu se nahaja tudi zavod za slepce. — Z njim nimamo nikake zveze. — Ker smo izvedeli, da so prejele one proizvode tudi šole po Sloveniji, si dovoljujemo poobno opozoriti p. n. učiteljstvo na zgoraj pojasnilo.

— **Tiefengruberjevo črnilo.** Črnilo za šolsko in uradno potrebo dobre kakovosti je pri nas po zmernih cenah težko dobiti. Po različnih poskusih s kemičnimi proizvodi svetovnoznanih tovarn se je posrečilo višjemu poštnemu oficijalu K. Tiefengruberju v Mariboru najti črnilo, popolnoma čiste kemične sestavine v najboljši kakovosti, ki ima vse prednosti izvrstnega pisala. — Črnilo daje lepo, čisto pisavo, ki se hitro posuši, ne maže, teče lahko iz peresa, ne da ga razjede, ne pušča ostankov v črnilnikih in je dosti ceneje, ko vsako drugo blago. Posebna prednost tega črnila je ta, da se hrani v trdih tabletah, od katerih vsaka zadostuje ravno za eno desetino litra tekočega črnila, če se raztopi v vroči vodi. Tablete, ki niso primerjati običajnim črnilnim praškom, so najnovejši izum kemične industrije, ki je s tem svoj namen izvrstno dosegla. Prihranijo se danes nepriemerano visoki stroški za steklenice in druge posode, katere je treba plačati pri nakupu navadnega črnila. Tablete se lahko hranijo za neomejeni čas ne da bi količkar trpele na kakovosti. Opisani kemični izdelek se proizvaja v sledečih barvah: črno, modro, rdeče zeleno, vijoličasto, in za kopiranje vijoličasto. — Vse barve v izvanredni čistosti in jasnosti. Po glavni kemični sestavini se imenuje to črnilo: Konit ter pride tableta na 1.25 D = 5 K brez ozira na barvo. Šolska vodstva dobe na zahtevo od zgoraj imenovanega dobavitelja po eden vzorec brezplačno za poizkus. Naročeno črnilo se dopošlje brez stroškov ter se priloži pošiljki čekovna položnica.

Neodrešena domovina.

— **Brezpravna raja.** Bič krivice — tako piše tržaški »Učiteljski List« v svoji 20. številki z dne 16. oktobra t. l. — pa da po naših hrbitih. Za Istro je prišel na vrsto Trst. Zanka vržena nam krog vrstu se oži in oži. Ni treba krvi naših besed, da jasno označijo pogubo v katero nas pehaajo; mrzla kronika nam za to zadostuje. Začeli so sprejeti sčanjem. Nevarno je, da je učitelj dve leti na istem

mestu, torej proži! — Odstavili so 12 mladih učiteljev z motivacijo, da jih več ne potrebujejo, vsem tem pa niso izkazali milosti, da bi jim povedali to vsaj en dan pred začetkom šole, da bi si preskrbeli drugo mesto. Tako so nekateri na cesti, gladni in obupani. Vmešali so se tudi na privatno šolo in so odstranili 2 učiteljski moči, brez preiskave, sam Bog vedi zakaj. Kdor ni stalno nameščen, tega odpustijo kadar hočejo in brez vzroka. Zato pa ni imenovanj. Dvanajst let so nastavljeni nekateri in prosijo leto za leto za imenovanje. Zaman. Trinajsto leto požirajo nekateri šol. prah, trinajsto leto prodajajo poceni svoja pljuča, a vsakdas lahko pridejo in jim porečejo: — Ne potrebujemo vas. — pojditel! — Italijanski tovariši so bili deležni med tem časom dveh ali celo treh imenovanj. Dalje ne priznavajo več naših izpitov iz italijanščine. Zato so nastavili na slovenske šole Italijane, ki bodo poučevali italijanščino. Tiste ure pa, ki jih tako prevzamejo ti italijanski učitelji, bodo morali nadomestiti slovenski na skrupulanih paralelakah, ki bodo brez svojega posebnega učitelja. Zraven vsega tega so znatno skrčili razrede, dasi število otrok ni padlo; posledica tega so razredi s 70—80 otroci. — In ti številni razredi bodo brez knjig, saj nam oblasti niso potrdile niti nedoizne računic. — Kam gremo, kam gremo?! —

— **Raznarodovanje našega naroda v zasadenem ozemlju.** Odredbo laških šol. oblastnij, da je otvorili laške šole po vseh krajih, koder biva najmanj 15 laških otrok, Lahi že izvajajo. V Divači na Krasu se nametali kopo laških železniških delavcev in pred kratkim so jim ustanovili laško ljudsko šolo, v katero pa love sedaj tudi otroke slovenskih železničarjev. Tem grozje, da bodo odpušeni iz službe, če ne vpišejo svojih otrok v novo šolo. Če pojde s tem nasiljem dalje, bomo doživeli na raznih bolj izpostavljenih krajih slične raznarodovalnice. V Istri se našemu ljudstvu sistematično zapirajo šole, na severu se otvarjajo laške; tako izgleda toliko hvalisana laška bravičoljubnost v zasadenem ozemlju. — Devinčani so prosili, naj se jim šola zopet otvori. Mesto tega so jim poslali Lahi sedaj laškega kateheta, kateri ne razume otrok, otroci pa ne njega.

— **Proslava spomina zaslužnega moža.** Blagopok. tovarišu Vinku Engelmanu je postavila Šentjakobska čitalnica v Trstu krasen nagrobni spomenik na pokopališču pri Sv. Ani. Odkritje se je izvršilo v torek dne 1. t. m. na prav slovesen način. Daljše poročilo prinese prihodnja številka.

— **Upravni odbor »Zveze slovenskih učiteljskih društev v Trstu.«** Na seji upravnega odbora, ki se je vršila pri Sv. Ivanu dne 12. oktobra, je bil izvoljen predsednikom dosedanj predsednik, mnogozaslužni tovariš Grmek, blagajnikom: tov. Gruntar in tajnikom tov. Kodé. Kot člani upravnega odbora funkirajo sledeči tovariši: Ivo Šepič za jugoslov. uč. društvo v Pazinu, Bogomil Medvedček za Slovensko uč. društvo v Istri, Ivan Daneu za tržaško uč. društvo, Fortunat Lampret za postojnsko društvo, Ignacij križman za goriško, Josip Rakoveček za tolminsko, Matej Mikuž za idrijsko uč. društvo in Jože Rupnik za slovaško društvo v Idriji. Zastopnik voloskega uč. društva je Avgust Rajčič.

Zavednost učiteljstva pri podpisovanju u državnega posojila.

— **Podpisovanje 7% drž. invest. posojila po učiteljstvu političnega okraja Slovenjgradec** je doseglo sledeče rezultate: a) v šolskem okraju Slovenjgradec 32.600 K, b) v šolskem okraju Maribor 18.400 K in c) v šolskem okraju Šostanj 35.200 K, kar da skupno svoto 86.200 K.

— **V krškem šolskem okraju** je podpisalo 119 učiteljev in učiteljic 104.800 K državnega posojila na plačilne obroke, direktno s plačanimi zneski pa je podpisalo 9 učiteljev in učiteljic 209.300 K; skupno je torej podpisalo 119 učiteljev in učiteljic 314.000 K državnega posojila.

— **Državnega posojila je podpisalo učiteljstvo litijskega okraja** skupno 12.400 K.

— **Učiteljstvo včlanjeno v »Učiteljskem društvu za celjski okraj«** je podpisalo 67.600 K državnega posojila.

— **Učiteljstvo kamniškega šolskega okraja** je potom čekovnega urada podpisalo 7% invest. državnega posojila 28.600 Din., direktno pa 8.900 Din., skupno 37.500 Din. = 150.000 kron.

— **V črnomeljškem šolskem okraju** je podpisalo 43 učiteljev(ic) 53.200 K 7% državnega invest. posojila na plačilne obroke, direktno s plačanimi zneski pa je podpisalo 9 učiteljev(ic) 28.200 K; skupaj torej 52 učiteljev(ic) 81.400 K.

— **Podpisovanje drž. posojila na posameznih šolah:** učit. Mošnje 800 K; učit. Mengeš 3600 K; učit. Sv. Tomaž pri Ormožu 3600 K; učit. v Svetinjah 0; učit. Sv. Miklavž 3200 K; Višnja gora 23.600 K; Zagorje ob Savi 5200 K; Toplice pri Zagorju o. S. 4000 K; Prežganje 4000 K; Litija 2800 K; St. Vid 2800 K; Stična 2800 K; Šmartno pri Litiji 2400 K; Sv. križ 1600 K; Krka 1600 K; Zalna 1600 K; Veliki gaber 1600 K; Polšnik 800 K; Tole 800 K; Polica 800 K; Kolovrat 800 K; Hotič 800 K; Janče 400 K; Kresnice 400 K; Javorje 400 K; St. Lambert 400 K; Sava 400 K; Štanga 400 K; učit. Cerknica 3600 K; učit. Strnišče 2000 K; učit. Sv. Križ nad Marib. 400 K.

Razpisi služb.

Štev. 983/P.

RAZPIS UČITELJICE ŽENSKIH ROČNIH DEL.

Po odredbi višjega šolskega sveta v Ljubljani števil. 8727 od 12. oktobra 1921 se razpisuje učiteljska služba ženskih ročnih del na šestrazredni osnovni šoli z dvema vzporednicami pri Sv. Marku nižje Ptuja v stalno namestitvev.

Pravilno opremljene prošnje naj se vlagajo po predpisani službeni poti do dne 30. novembra 1921.

pri krajnem šolskem svetu Sv. Marko nižje Ptuja.

Predsednik:

Dr. Pirkmaier m. p.

Alfonz Breznik

višji učitelj Glasbene Matice LJUBLJANA, Kongresni trg števil. 15.

Prvorazredni klavirji, pianini in harmoniji: Förster, Bösendorfer, Heitzmann itd. Učitelji dobe tudi na obroke. Violine in vse glasb. or. dje v bogati izbiri. Strune in žice vseh vrst na d. b. in dr. b. Največja trrdka v Jugoslaviji.

Ženitbena ponudba!

Starejša učiteljica, popolnoma osamljena, sirota, brez primernega poznanstva v samotni vaški okolici, bi se rada poročila s tovarišem ali drugim uradnikom v starosti 35—50 l. Tajnost v vsakem oziru zajamčena. Ponudbe pod »Skupno življenje« na upravo »Učit. Tovarisa«.

Odgovorni urednik:

Franc Štrukelj.

Last in založba UJU — poverjeništvu Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Vsak Jugoslovan mora biti član »Jugoslovanske Matice!«

Prva srbska ali hrvatska čitanka

za slovenske osnovne šole.

Priredili

Iv. Lésica, P. Lokovšek in dr. R. Molé

Cena 6 D.

Kot učna knjiga pripuščena z odlokom oddelka za prosveto in vere pokrajinske uprave v Ljubljani, z dne 14. oktobra 1921 št. 5657.

Dobiva se v »Učiteljski knjigarni« v Ljubljani.

IZŠEL JE IMENIK

šolskih oblastev, osnovnih, meščanskih (strokovnih), srednjih šol, liceja in učiteljšča v Sloveniji po stanju šol. leta 1920/21.

Cena 10 dinarjev.

Natis. in založ. »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

GALERIJA NAŠIH MOŽ.

Po originalih akad. slikarja prof. Koželja je začela Učiteljska tiskarna izdajati portrete naših mož.

Ravnokar so izšli v dvobarvnem tisku: Valentin Vodnik, Anton Martin Slonšek, Josip Stritar. Velikost: 47 × 61. — Cena vsaki sliki 3 din. (ovoj in poštnina posebe). Slike so namenjene šolam, društvom, javnim lokalom, zasebnikom.

Naročila sprejema in izvršuje

Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani,

Frančiškanska ulica št. 6.

Učiteljska knjigarna v Ljubljani

priporoča naslednje nove knjige:

Dolina solz

E. Gangl, tri enodejanke: I. Dva svetova. II. Dediščina. III. Trpini. Trdo vez. K 18.—

Otroški oder

Drugi predelani natis. Sestavila Marica Gregoričeva (Stepančičeva). Igrice za mladino otroških vrtev in ljudskih šol. Broš. K 16.—

H. PODKRAJŠEK: Pomočnica izkušnja za rokodelske obrte. Broš. 12 K.

Namen, razvoj in organizacija obrtnega in strokovnega šolstva drugod in pri nas.

Spisal MIHAEL PRESL, prof. na državni obrtni šoli v Ljubljani, broš. K 14.—